

10/10/VER Hantering av utmätt gods som inte har kunnat säljas och inte har hämtats av ägaren samt hantering av gods som sålts men inte hämtats ut av köparen

1 Sammanfattning

Kronofogdemyndigheten (KFM) är i princip skyldig att vårda egendom som varit föremål för utmätning.

Om utmätningen av någon anledning har fallit bort, eller om egendomen sålts men inte tagits om hand av köparen, åligger det KFM att försöka få egendomen avhämtad eller återlämnad. *Om detta misslyckas* kan man urskilja följande tre situationer.

1. Om utmätningen gjordes *vid en avhysningsförrättning*, kan egendomen, när tre månader gått från det att utmätningen upphävdes eller förföll, säljas eller bortskaffas i enlighet med reglerna om avhysningsgods i 16 kap. 6 § utsökningsbalken.

2. Om utmätning gjordes *i annat sammanhang än vid avhysningsförrättning*, kan egendomen kastas om den uppenbart saknar värde.

3. Om *egendom har sålts och köpeskillingen har erlagts men inte hämtats ut av köparen*, kan egendomen, med stöd av principerna för res derelicta, slängas om det framgår att köparen avstår från egendomen.

I övriga fall ska KFM fortsätta att förvara egendomen.

Dokumentation av vidtagna åtgärder ska ske i Init under handläggarnoteringar. Upprättade handlingar buntarkiveras eller läggs i förekommande fall i gäldenärsjournalen.

Sven Kihlgren

RÄTTSLIG PROMEMORIA

2 Bakgrund, frågeställning och syfte

Inom KFM råder sedan länge oklarhet i frågan om hur gods, som tidigare varit utmätt, ska hanteras i de fall där gäldenären inte hämtar ut det. Situationen kan uppkomma t.ex. när utmätningen hävs efter misslyckade försäljningsförsök eller när utmätningen förfaller på grund av att skulden betalas eller målet återkallas. Normalt hämtas egendomen ut av ägaren, men det finns situationer där ägaren inte vill eller har möjlighet att hämta egendomen. Det kan också vara så att ägaren saknar känd adress och inte ens är medveten om att utmätning har skett (t.ex. vid avhysning). En likartad situation kan uppstå efter exekutiv försäljning om köparen inte hämtar ut egendomen. En enhetlig hantering saknas idag hos KFM. Det finns därför anledning att belysa problemet närmare och finna en rättssäker och kostnads-effektiv hantering.

3 Gällande rätt m.m.

Frågan om hur KFM ska förfara med gods, som varit utmätt och sedan inte hämtats ut när egendomen sålts eller utmätningen hävts eller förfallit, finns inte reglerad i utsökningsbalken. I litteraturen sägs att i fall ett beslut om utmätning upphävs eller återgår, t.ex. på grund av självrättelse eller efter överklagande, ska även vidtagna åtgärder för utmätningens säkerställande neutraliseras: egendom som har tagits i förvar ska lämnas tillbaka, vilket i princip bör ske till det ställe där den togs om hand.[1]

I övrigt får man söka stöd i hur lagregleringen ser ut på närliggande områden.

16 kap 6 § utsökningsbalken

Bestämmelsen avser hantering av magasinerat avhysningsgods. Har egendomen inte hämtats tre månader efter avhysningen, får den säljas eller, om egendomen uppenbarligen saknar försäljningsvärde, bortskaffas. Innan egendomen säljs eller bortskaffas ska svaranden, om han kan nås, anmanas att hämta egendomen. Anmaningsskyldigheten anses fullgjord genom att anmaningen har sänts i rekommenderat brev till svarandens kända adress.

Lag (1974:1066) om förfarandet med förverkad egendom och hittegods m.m. (förfarandelagen)

Egendom som har tillfallit staten i egenskap av hittegods, på grund av förverkande eller tagits i förvar enligt stöldgodslagen (lag 1974:1065) får försäljas eller förstöras av den myndighet som förvarar egendomen. Förfarandelagen innehåller även vissa bestämmelser om tidsfrister innan försäljning samt att kungörelse ska ske i de fall man inte kunnat utreda vem som har rätt till egendomen. Försäljning sker för statens räkning, men eventuella rättsinnehavare har rätt till ersättning motsvarande försäljningssumman.

27 kap 8 a-b §§ rättegångsbalken

Nya bestämmelser om hur polisen ska hantera beslagtagna föremål efter att beslaget har hävts infördes den 1 januari 2010.[2] Bestämmelserna reglerar bl.a. vad som ska hända med ett föremål om det inte hämtas ut inom viss tid eller om det inte finns någon att lämna ut föremålet till. Skälet för lagstiftningen var de förvaringsproblem som uppkommit och som ofta rört föremål med mycket lågt värde där kostnaderna för förvaringen vida överstigit värdet på egendomen.[3] Enligt nya 27 kap 8 a§ rättegångsbalken ska förfarandelagen tillämpas dessa fall. Således ska den myndighet som förvarar egendomen få besluta att egendomen ska säljas för statens räkning alternativt förstöras. Innan sådant beslut fattas måste dock den till vilken föremålet ska lämnas ut underrättas om att det kan hämtas. Försäljning eller förstöring får ske först en månad efter det att underrättelsen har delgetts personen i fråga. Om det inte finns någon person att lämna ut egendomen till ska den finnas tillgänglig hos myndigheten i minst tre månader efter det att beslaget hävdes. Beträffande mer värdefull egendom - värde överstigande ¼ av prisbasbeloppet - ska ägaren eller annan rättsinnehavare genom kungörelse uppmanas att anmäla sina anspråk inom tre månader från kungörelsen. Först därefter får egendomen säljas eller förstöras.

Principen om res derelicta

Med begreppet res derelicta avses egendom som övergetts av den tidigare ägaren, exempelvis bortkastade föremål. Det är inte straffbart att ta hand om och tillägna sig res derelicta-egendom. Det ska dock vara fråga om föremål som den tidigare ägaren har övergett frivilligt.[4]

4 Kronofogdemyndighetens bedömning

4.1 Gods som inte sålts

En utmätning ska inte avslutas förrän försök gjorts att ta ut uppkomna förrättningskostnader.[5] Utmätt egendom kan alltså säljas enbart för uttagande av förvaringskostnaderna.

Om en utmätning upphävs eller återgår, t.ex. på grund av självrättelse eller efter ett överklagande är utgångspunkten att KFM ska neutralisera säkerställandet genom att återställa den utmätta egendomen. KFM ska därför alltid försöka få kontakt med den som vid utmätningstillfället innehade egendomen — normalt gäldenären - för att förmå denne avhämta godset. I annat fall ska KFM eller själv återställa godset till det ställe där det togs om hand om det är möjligt. Om detta misslyckas gäller följande.

4.1.1 Gods som utmätts vid avhysningsförrättning

Om egendomen utmättes vid avhysningsförrättning innebär neutralisering av utmätningen att egendomen ska behandlas som avhysningsgod. När egendomen har förvarats i tre månader efter det att utmätningen upphävdes eller förföll kan den alltså säljas eller bortskaffas i enlighet med vad som sägs i 16 kap 6 § utsökningsbalken. Det innebär således bland annat att svaranden ska anmanas att ta hand om godset.

4.1.2 Gods som utmätts i annat sammanhang än vid avhysningsförrättning

Om egendomen utmättes i annat sammanhang än vid avhysningsförrättning åligger det i princip KFM att värda egendomen. Formellt lagstöd torde krävas för att KFM ska kunna sälja egendomen och redovisa medlen till statskassan, eller förstöra egendom även om denna har mycket lågt värde. Endast egendom som uppenbart saknar värde bör KFM av rimlighets skull kunna kasta utan formellt lagstöd. I denna rimlighetsbedömning beaktas bl.a. de kostnader och andra olägenheter som förvaringen innebär för KFM. Reglerna om res derelicta kan inte tillämpas eftersom det inte är fråga om något frivilligt övergivande från ägarens sida.

4.2 Gods som sålts men inte hämtats

I de fall en exekutiv köpare avstår från att hämta den köpta egendomen är det ingen tvångsåtgärd som ligger bakom avhändandet utan närmast en res derelicta-situation, d.v.s. ägaren avstår frivilligt från sin egendom. Det åligger KFM att förvissa sig om att egendomen är övergiven. Vid bedömningen bör vägas in dels om KFM vid försäljningen upplyst om att ej uthämtad egendom kan komma att kastas, dels egendomens värde. Om det föreligger en res derelicta-situation bör egendomen kunna slängas under förutsättning att försök har gjorts att få köparen att hämta egendomen och köpeskillingen har erlagts. I annat fall bör KFM förvara egendomen tills köparen hämtar ut den.

Observera att egendomen i denna situation inte längre kan återställas till gäldenären och denne ska inte kontaktas.

[1] Gregow, Utsökningsrätt, 3 uppl. s. 182

[2] Prop. 2008/09:227 s. 17 ff.

[3] SOU 2005:117, s. 239

[4] Brottsbalken, En kommentar på Internet, 2009, 10 kap. 4 §

[5] 8 kap. 17 § utsökningsbalken. Se även PÅST nr 2/09/VER — Uttagande av förrättningskostnader